

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT IN
KUT CHIK SUBDISTRICT MUNICIPALITY, SUNG NOEN DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

วิรัตน์ ประทุมวงศ์ และบุญช่วย พานิชกุล

Wirat Prathumwong and Boonchai Panichkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Prathumwong2528@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีตั้งนี้กระบวนกรเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.908 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน จากนั้นสถิติที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($R=0.848^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมตัดสินใจ 2) ทำงานและสนับสนุนทรัพยากรโดยเน้นความสามัคคี 3) ตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน 4) เคารพภูมิปัญญาชาวบ้านและผสมผสานหลักทันสมัย 5) ส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม 6) ดูแลชุมชนสถานเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชน 7) คัดเลือกคนดีเป็นคณะกรรมการประเมินโครงการ

คำสำคัญ : การประยุกต์หลักพุทธธรรม; การมีส่วนร่วม; การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research article has the objectives 1) to study the level of participation in community development of people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sungnoen District, Nakhon Ratchasima Province. 2) to study the relationship between the 7 principles of Aparihaniyadhamma and participation in community development of people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sungnoen District, Nakhon Ratchasima Province, and 3) to present the application of Buddhist principles to promote people's participation in local development in Kutchik Subdistrict Municipality, Sungnoen District, Nakhon Ratchasima Province. This research is a combined research method as follows. The quantitative data collection process was done using a questionnaire with a confidence coefficient of 0.908 with a sample of 338 people. Then, the statistics selected for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. and carried out a Pearson correlation analysis. and in-depth interviews with 9 key informants or people. The results of the research found that: 1. The level of participation in community development of the people in Kudchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. Overall, it is at a high level. ($\bar{X} = 3.67$) 2. The relationship between the 7 Aparihaniyadhamma principles and the participation in community development of the people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. It was found that the 7 Aparihaniyadhamma principles and the participation in community development of the people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province, overall, have a positive relationship. Is at a high level ($R=0.848^{**}$) with statistical significance at the 0.01 level. Therefore, the research hypothesis is accepted. 3. Application of Buddhist principles to promote public participation in local development in Kudchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. It was found that The application of Buddhist principles to promote people's participation in local development in Kudchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province, found that 1) meet regularly to jointly make decisions 2) work and support resources with an emphasis on unity 3) ensure transparency in operations 4) respect local wisdom and incorporate modern principles 5) promote equal sharing of benefits 6) take care of religious sites to create community identity 7) select good people as project evaluation committees

Keywords: Application of Buddhist Principles; Participation; Local Development.

บทนำ

ในประเทศไทย การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ การจัดการอำนาจจากรัฐบาลกลางไปยังรัฐบาลท้องถิ่นเป็นหัวข้อสำคัญในระบบประชาธิปไตย เป้าหมายคือการเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจและการบริหารของรัฐบาลท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า อย่างไรก็ตามก็ไม่ว่าจะปฏิเสธได้ว่าการศึกษาการเมือง การปกครองไทยที่ผ่านมายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ “การเมืองท้องถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง (ณัชชานุช พิชิตนารัตน์, 2554)

การแสดงเจตจำนงของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเห็นได้จากการเลือกตั้ง โดยประชาชนมีสิทธิเลือกผู้แทนของตนเพื่อใช้อำนาจในการบริหารประเทศ และสามารถสนับสนุนหรือเรียกร้องในเรื่องทางการเมืองต่าง ๆ ได้ตามสิทธิของตนเองการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาธิปไตยที่ดีต่อสุขภาพเนื่องจากช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตของพวกเขาการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองไม่เพียง (ปธาน สุวรรณมงคล, 2562) แต่ช่วยให้ประชาชนมีอำนาจเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความรับผิดชอบในหมู่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งเพื่อให้แน่ใจว่าการกระทำของพวกเขาสอดคล้องกับความต้องการและแรงบันดาลใจของประชากร การมีส่วนร่วมนี้ยังสามารถสร้างความตระหนักรู้และการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนในอนาคต (สุชุม นวลสกุล, 2539)

การมีส่วนร่วมของประชาชน จัดเป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจึงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนเอง ก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดลำดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเป็นกระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบล กุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาหากมีส่วนร่วมน้อยเกินไปจะเกิดความเฉื่อยชา และหากมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงขอบเขตก็อาจนำไปสู่ความวุ่นวายได้ เมื่อนำบริบทนี้พิจารณาในสังคมไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐาน จะช่วยสร้างสมดุลและสติปัญญาในการพิจารณาปัญหาการเมือง นำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานตามที่มุ่งหวัง ผู้วิจัยจึงนำหลักอภิธานิธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมช่วยในการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างความสามัคคีแก่ท้องถิ่นได้อย่างดี

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จากความเห็นของ

ประชาชนในเทศบาลเขตต่าง ๆ ของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นจะนำไปสู่การเมืองที่เข้มแข็งต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2,158 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกแบ่งออกตามสายงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งทั่วไป จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนประชากรของแต่ละพื้นที่ จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 338 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.908

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็น

ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และแบบออนไลน์ จำนวน 338 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทางการสนทนา ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างอิสระตามแนวคิดของตนเอง การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.73$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอภิธานิธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน
ในเทศบาลตำบลกุตุฉิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

(n = 338)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปร	ด้านการมี ส่วนร่วม ในการ ตัดสินใจ	ด้านการมี ส่วนร่วม ในการ ปฏิบัติการ	ด้านการมี ส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์	ด้านการมี ส่วนร่วม ในการ ประเมินผล	รวม
หมั่นประชุมกันอย่าง สม่ำเสมอ	0.659**	0.607**	0.466**	0.593**	0.764**
พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก ประชุม	0.509**	0.507**	0.547**	0.456**	0.756**
ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	0.570**	0.518**	0.526**	0.526**	0.798**
เคารพนับถือผู้ใหญ่	0.743**	0.672**	0.581**	0.490**	0.892**
ไม่ขัดแย้งผู้ใต้บังคับบัญชา	0.821**	0.666**	0.528**	0.498**	0.850**
เคารพหลักการระบุนิยม สถาน และปฐนียวัตถุ	0.823**	0.665**	0.600**	0.488**	0.875**
ตั้งใจสนับสนุนและส่งเสริม บุคคลที่ปฏิบัติดี	0.828**	0.667**	0.586**	0.492**	0.871**
รวม	0.836**	0.866**	0.849**	0.805**	0.848**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุตุฉิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจผ่านเวทีประชาคม ให้ชาวบ้านวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวคิดแก้ไขด้วยตนเอง 2) พร้อมเพรียงกันประชุมและทำกิจ เน้นพลังสามัคคีในการลงมือปฏิบัติงานและสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่นผ่านกลุ่มมวลชนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา โดยประชาชนร่วมเป็นหูเป็นตาตรวจสอบความโปร่งใสในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐานจริยธรรม 4) เคารพผู้ใหญ่และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับหลักบริหารสมัยใหม่ในการตัดสินใจและดำเนินโครงการอย่าง

รอบคอบ 5) ไม่ขัดแย้งผู้อื่น ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมด้วยความเมตตาธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 6) เคารพหลักการประชาธิปไตย เพื่อรักษาศูนย์รวมจิตใจและอัตลักษณ์ชุมชนอันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และ 7) สนับสนุนคนดี โดยคัดเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อสะท้อนความคุ้มค่าและความสุขที่แท้จริงของคนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นำและประชาชนมีการสื่อสารที่ดีและทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมที่ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรมน จันรอง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุชาติ สุชาติ (สวน) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. หลักอปรธานิธรรม 7 โดยกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักธรรมได้เข้าไปสอดแทรกในการทำงานของผู้นำตั้งแต่แรก7งทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาสืบไปเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิชัย ภูริวาทโน (ปริศ) และพระครูโสภณกิตติบัณฑิต (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปรธานิธรรม 7 กับ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา มีระดับค่อนข้างสูง ($R=0.739^{**}$) และยังสอดคล้องกับ วันชัย สังข์ประเสริฐ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก หลักอทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง ($r=0.614^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุฉินารายณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจผ่านเวทีประชาคม 2) พร้อมเพรียงกันประชุมและทำกิจ เน้นพลังสามัคคีในการลงมือปฏิบัติงานและสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่นผ่านกลุ่มมวลชนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา โดยประชาชนร่วมเป็นหูเป็นตาตรวจสอบความโปร่งใสในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐานจริยธรรม 4) เคารพผู้ใหญ่และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับหลักบริหารสมัยใหม่ในการตัดสินใจและดำเนินโครงการอย่างรอบคอบ 5) ไม่ขัดแย้งผู้อื่น ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมด้วยความเมตตาธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 6) เคารพสักการะปูชนียสถาน เพื่อรักษาศูนย์รวมจิตใจและอัตลักษณ์ชุมชนอันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรส่วนรวม และ 7) สนับสนุนคนดี โดยคัดเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าและความสุขที่แท้จริงของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธนา ปราณีต และสุรพล สุษะพรหม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนานักการเมืองระดับท้องถิ่น ตามหลักอภินิหารนิยธรรม เพื่อสร้างความไว้วางใจของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี นักการเมืองต้องมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกับ หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ มีความรับผิดชอบหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับในการเป็นผู้นำของประชาชน เคารพผู้อาวุโส เป็นผู้ไม่ลุแก่อำนาจ และอนุรักษ์ท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมทำนุบำรุง ศาสนาและบุคคล ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมานันท์ ขบวนฉลาด (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอภินิหารนิยธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประดู่ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า อภินิหารนิยธรรม หมายถึง ธรรมของผู้ปกครองหรือผู้บริหารอันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญฝ่ายเดียว ไม่มีความเสื่อม มี 7 ประการได้แก่ (1) หมั่นประชุมกันเป็นประจำ (2) พร้อมเพรียงกันประชุม (3) ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ (5) ไม่ลุแก่อำนาจ (6) ให้ความเคารพนับถือบูชาและบำรุงรักษาพุทธสถาน (7) การจัดการยารักษา บำรุง คัมภีร์ โดยธรรมแก่พระสงฆ์ องค์การบริหารส่วนตำบลประดู่มีการนำหลักอภินิหารนิยธรรมทั้ง 7 ประการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร เพราะอภินิหารนิยธรรมเป็นหลักธรรมทำให้เกิดความเจริญไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม เน้นให้คนในองค์กรมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลลูกตุ้ม อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” สามารถอธิบายได้ว่า 1) หนึ่งประมุขอย่างเสมอ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลูกตุ้มได้สร้างรากฐานสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยใช้เวทีประชาคมและการประชุมหมู่บ้านเป็นเครื่องมือหลักในการพบปะพูดคุยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของตนเอง แทนที่จะรอรับคำสั่งจากฝ่ายบริหารเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการลดช่องว่างและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในชุมชน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ อันเป็นหัวใจสำคัญของด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เมื่อโครงการต่างๆ ผ่านมติเห็นชอบแล้ว ชาวลูกตุ้มจะแสดงพลังความสามัคคีผ่านการลงแรงและสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาและงานประเพณีอย่างพร้อมเพรียง ทำให้การดำเนินงานของเทศบาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยประชาชนร่วมกันทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาตรวจสอบความถูกต้องและความโปร่งใสในการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่าทุกขั้นตอนเป็นไปตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของการบริหารงานท้องถิ่น 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการปฏิบัติการ

โดยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับหลักการบริหารสมัยใหม่ ทำให้โครงการต่างๆ มีความรอบคอบ และได้รับความศรัทธาจากคนทุกช่วงวัย 5) ไม่เข้มแข็งผู้ใดบังคับบัญชา หรือใช้อำนาจเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เมื่อผู้นำมีเมตตาธรรมและการบริหารจัดการที่โปร่งใส ผลประโยชน์จากการพัฒนาทั้งด้านถนน ไฟฟ้า และประปา จึงกระจายสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ 6) เคารพหลักการระบุนิยมสถาน และบุนิยมวัตถุ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจที่สะท้อนถึงด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ในมิติทางจิตใจ ทำให้ชาวภูคจิกเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ และร่วมกันรักษาดูแลสมบัติของชุมชนให้คงอยู่สืบไป และ 7) ตั้งใจสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ปฏิบัติดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิณผล โดยประชาชนจะร่วมกันยกย่อง และคัดเลือกตัวแทนภาคประชาชนที่มีคุณภาพเข้ามาเป็นคณะกรรมการติดตามผล เพื่อสะท้อนข้อมูลกลับไปยังเทศบาลว่าโครงการที่ดำเนินการไปนั้นมีความคุ้มค่าและสร้างความสุขให้กับคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
 - 1) ประชาชนควรเข้าร่วมประชุมประชาคมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการร่วมตัดสินใจพัฒนาท้องถิ่น
 - 2) ประชาชนควรเสนอตัวเป็นอาสาสมัครหรือร่วมมือกับเทศบาลในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน
 - 3) ประชาชนควรได้รับประโยชน์จากบริการด้านสาธารณสุขหรือสวัสดิการสังคมที่เทศบาลจัดให้
2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ
 - 1) ประชาชนควรมีโอกาสเพียงพอในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 2) ประชาชนการลงมือปฏิบัติของประชาชนมีส่วนช่วยให้โครงการพัฒนาของเทศบาลประสบความสำเร็จ
 - 3) ประชาชนควรได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่เทศบาลจัดให้เพื่อได้จัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส
3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
 - 1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การกล่อมเกลางานการเมืองของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลภูคจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
 - 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลภูคจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
 - 3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ หรือองค์กรอื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เขมานันท์ ขบวนฉลาด. (2564). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 12(1), 133-142.
- ณัชชานุช พิชิตนารัตน์. (2554). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2562). *หลักและแนวทางการวิเคราะห์การเมืองท้องถิ่น*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระวุฒิชัย ภูริพัฒน์ (บริคุต) และพระครูโสภณกิตติบัณฑิต. (2565). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่*, 8(2), 273-291.
- พระสุชาติ สุขชาติ (สวน). (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุทธนา ปราณีต และสุพล สุษะพรหม. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(10), 234-247.
- วัชรมน จันรอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย สังข์ประเสริฐ. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำพอง จังหวัดระยอง. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2539). *นักบริหารต้องมีชั้นเชิง : กุศโลบายในการบริหารคนอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.